12/04/2021

“Μείζων των αρετών η αγάπη”

/ Γνώμες

Αρχιμανδρίτης Αλέξιος Εγκλειστριώτης, Δ’ Κυριακή των Νηστειών, 11 Απριλίου 2021

Η πορεία μας προς την ηθική μας τελείωση περνά μέσα από διάφορες βαθμίδες πνευματικής ζωής. Ο πνευματικός μας αγώνας που διεξάγουμε, ιδιαίτερα αυτή την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, είναι πιο έντονος, με κύριο στόχο να καθαρίσουμε την καρδιά μας από τα διάφορα πάθη μας, να την ανακαινίσουμε, για να εγκαθιδρυθεί μέσα μας ξανά το Άγιον Πνεύμα. «Καρδίαν καθαράν κτίσον εν εμοί, ο Θεός, και πνεύμα ευθές εγκαίνισον εν τοις εγκάτοις μου», ψάλλει η Εκκλησία μας (Ψαλμ. 50).

Δεν είναι τυχαία που η Εκκλησία μας προβάλλει και τιμά αυτή την περίοδο, στην Δ’ Κυριακή των Νηστειών, τον Άγιο Ιωάννη τον Σιναΐτη, συγγραφέα του βιβλίου, η Κλίμακα των Αρετών, δηλ. η σκάλα που με τις διάφορες πνευματικές βαθμίδες, μας οδηγεί στον Ουρανό. Το κάθε σκαλοπάτι αυτής της σκάλας περιλαμβάνει και μια Αρετή, την οποία ο κάθε χριστιανός πρέπει να αγωνίζεται να κατακτήσει.

Το βιβλίο αυτό είναι εξόχως διδακτικό, για όλους όσους αγωνίζονται για τη σωτηρία της ψυχής τους. Περιέχει τριάντα λόγους του, και σε κάθε λόγο περιλαμβάνεται και μια αρετή.

Προβάλλει τις κυριότερες αρετές, όπως η ταπείνωση, η υπακοή, η μετάνοια, η συγχωρητικότητα, η νηστεία, η προσευχή και κυρίως η Πίστη, η Αγάπη, η Ελπίδα, η μνήμη του θανάτου, αρετές που μας βοηθούν να καθαρθούμε από τα πάθη μας, να απαλλαγούμε από την ματαιότητα και παροδικότητα του κόσμου τούτου, τις μνησικακίες μας, τον εγωισμό και την υπερηφάνεια μας, να απαλλαγούμε από την αμαρτία, «συν τοις παθήμασι και ταις επιθυμίες», κατά τον Απ. Παύλο (Γαλ. 5,24) και να αναχθούμε έτσι στην πνευματική μας τελείωση.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης έζησε τον έκτο αιώνα στη Συρία. Ήταν άνθρωπος της προσευχής, της εγκράτειας, της υπακοής, της βαθιάς του πίστεως και της διαρκούς αγάπης του προς τον Θεό. Αποτελεί για τον κάθε χριστιανό έξοχο παράδειγμα προς μίμηση.

Για να μας συγχωρέσει ο Θεός, αδελφοί μου, πρέπει κι εμείς οι ίδιοι να μάθουμε να συγχωρούμε. Χωρίς την αρετή της συγγνώμης και της συγχωρητικότητας, δεν θεραπεύονται τα πάθη μας. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τους πιστούς, αλλά πρωτίστως και για μας τους κληρικούς, από την χαμηλότερη ιεραρχικά βαθμίδα ως την ανώτατη. Δεν μπορούμε να λέμε ότι αγαπούμε τον Θεό, αλλά να μισούμε, ή τουλάχιστον να μην συγχωρούμε τον αδελφό μας και να έχουμε μέσα μας μνησικακίες ή και έλλειψη αγάπης.

Για να μας αγαπήσει ο Θεός πρέπει να μάθουμε να συγχωρούμε, στην πράξη, ακόμη και τους εχθρούς μας. Ας μην ξεχνούμε ότι το ύψιστο κριτήριο για τη σωτηρία του καθ’ ενός μας είναι η αγάπη (Ματθ. 25,31-46).

Η αγάπη προς τον Θεό, εάν δεν συνοδεύεται από την έμπρακτη αγάπη μας προς τον συνάνθρωπο μας είναι ψεύτικη. Αγάπη προς τον Θεό σημαίνει, να τηρούμε τις εντολές Του, όχι με τα λόγια, αλλά και στην πράξη, με την ίδια τη ζωή μας.

«Μη αγαπώμεν λόγω μηδέ τη γλώσση αλλά εν έργω και αληθεία», μας λέει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης (Α΄ Ιωαν. 3,18). Ο Θεός μένει μέσα μας αν πραγματικά τον

αγαπούμε και όχι με τα λόγια.

Η αγάπη μας προς τον συνάνθρωπο μας περικλείεται και είναι γόνιμη, όταν πηγάζει από την αγάπη προς τον Θεό. Αυτός που λέει ότι πιστεύει αλλά δεν έχει πραγματική αγάπη, δεν έχει ούτε αυτή την πίστη, που νομίζει πως έχει.
Αυτός που έχει πίστη, που συνοδεύεται με την αγάπη και ότι αυτή συνεπάγεται, έχει μέσα του τον Θεό, τον οποίο τιμά με την πίστη του.

Αυτός που δεν έχει ειλικρινή αγάπη προς τον συνάνθρωπο του, σημαίνει πως δεν γνώρισε ποτέ τον Θεό, γιατί ο Θεός είναι όχι μόνο αγάπη, αλλά και η πηγή της αγάπης (Α' Ιωαν. 4,8).

Ο Θεός είναι αγάπη και όποιος έχει την αγάπη, είναι με τον Θεό και ο Θεός είναι μαζί του. «Ο Θεός αγάπη εστί και ο μένων εν τη αγάπη εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτώ» (Α' Ιωαν. 4,16).

Όσες αρετές κι αν έχει κανείς, αν δεν έχει αγάπη, δεν ωφελείται σε τίποτα. Όταν ο άνθρωπος δεν έχει αγάπη μέσα του τότε δεν έχει καμία ηθική αξία.

Αξιοσημείωτη είναι η θέση του Αποστόλου Παύλου, ο οποίος την ιεραρχεί ως την μεγαλύτερη όλων των αρετών, στον γνωστό Ύμνο της Αγάπης.

«Εάν ξέρω να μιλώ όλες τις γλώσσες των ανθρώπων και των αγγέλων, αλλά δεν έχω αγάπη, τότε είμαι σαν ένας άψυχος χαλκός, που βουίζει ή σαν κύμβαλο, που ξεκουφαίνει με τους κρότους του. Και αν έχω το χάρισμα να προφητεύω και να γνωρίζω όλα τα μυστήρια και όλη την γνώση, και εάν έχω όλη την πίστη, ώστε να μετακινώ με τη δύναμη της ακόμη και τα βουνά, αλλά δεν έχω αγάπη, τότε δεν είμαι τίποτα απολύτως…».

Και συμπληρώνει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης: «Η αγάπη είναι μακρόθυμη, είναι ωφέλιμη, η αγάπη δεν ζηλεύει, η αγάπη δεν καυχιέται, δεν είναι περήφανη, δεν ζητεί το συμφέρον της, δεν ερεθίζεται, δεν σκέφτεται το κακό για τους άλλους, δεν χαίρει όταν βλέπει την αδικία, αλλά συγχαίρει όταν επικρατεί η αλήθεια. Όλα τα πιστεύει, όλα τα ελπίζει, όλα τα υπομένει» (Α' Κορ. 13, 1-13).

Αν νομίζει κανείς ότι αγαπά τον Θεό αλλά συγχρόνως μισεί τον συνάνθρωπο του τότε είναι ψεύστης, μας λέει και πάλι ο Ευαγγελιστής της αγάπης, Ιωάννης ο Θεολόγος.

«Γιατί εκείνος που δεν αγαπά τον αδελφό του, τον οποίο βλέπει κάθε μέρα, πως είναι δυνατόν να αγαπά τον Θεό, τον οποίο δεν έχει δει ποτέ;» (Α' Ιωαν. 4,21).

Για να κερδίσουμε, λοιπόν, την αληθινή και αιώνια ζωή, πέρα από τις όποιες

αρετές αγωνιζόμαστε να πετύχουμε, πρέπει πρωτίστως να έχουμε ακλόνητη πίστη στον Θεό, συνδυασμένη όμως με την έμπρακτη αγάπη μας προς τους συνανθρώπους μας. Χωρίς αυτή την αγάπη είναι μάταιος ο οποιοσδήποτε πνευματικός μας αγώνας, γιατί, «πίστις χωρίς έργων νεκρά εστι», μας λέγει ο Άγιος Αδελφόθεος Ιάκωβος (Ιακ. 2,26).

Η αληθινή πίστη εκφράζεται με τη ζωντανή και έμπρακτη αγάπη, την καλοσύνη, την μακροθυμία, την πραότητα, την εγκράτεια και την ταπείνωση, όχι με τη ψευδοευσέβεια και την ταπεινοφάνεια μας.